

Verslag regiowandeling 27 juli 2024 Haverleij te 's-Hertogenbosch.

Goed negen uur rijden we het parkeerterrein op aan het Engelermeer in Vlijmen. Er staan wel heel veel auto's, zoveel wandelaars hadden zich toch niet aangemeld, het zouden er 26 zijn?

Al snel blijkt dat de auto's niet alleen van deelnemers voor de regiowandeling zijn, maar dat deze wellicht toebehoren aan bezoekers van de nabijgelegen clubhuizen van de zeilvereniging of de hondenclub.

Na de gebruikelijke koffieronde neemt Theo het woord en heet iedereen welkom en geeft vervolgens het stokje door aan Henk van Grunsven, die deze wandeling heeft voorbereid.

We starten vandaag op dezelfde plaats als de regiowandeling van juli 2023. Toen had Henk de wandeling ook voorbereid, maar had in zijn enthousiasme een wandeling van meer dan 20 km op het programma gezet.

Deze wandeling werd op het laatste moment ingekort en er werd meteen afgesproken om het toen geschrapte deel op een later tijdstip in te halen. Welnu, vandaag dus eerst door het stukje natuurgebied dat ten oosten van het Engelermeer is gelegen.

Het Engelermeer is genoemd naar het nabijgelegen plaatsje Engelen en is van oorsprong een stroomgeul geweest van de Maas. In de loop der jaren is de plas door zandwinning steeds meer uitgebreid tot de nu ontstane grote recreatieplas.

Op 4 januari 2007 kreeg het Engelermeer landelijke bekendheid, omdat er een lijkje van een pasgeboren baby werd gevonden. De burgemeester van 's-Hertogenbosch noemde het meisje "Engel van 't Meer", zodat zij niet naamloos werd begraven. Al snel na de start van onze wandeling komen we langs het gedenkteken wat op de vindplaats is ontstaan. We staan er even bij stil en moeten constateren dat een of ander onverlaat het gedenkteken deels heeft vernield. Waarom toch??

Even verderop duiken we het bosschage in en via half verharde paadjes lopen we langs de oostkant van de waterplas. Hier en daar nog enkele restanten van de modder van de voorbije periode, maar het is allemaal goed te doen. Het groen heeft door de regenval en de hogere temperatuur aardig uit kunnen groeien en op sommige stukken is het paadje of het vlonderpad wel wat smal geworden.

Vooraf de uitgebreid voorkomende bramenstruiken zijn flink uitgegroeid. De overweldigend aanwezige bramen laten zich overigens goed smaken.

Na het verlaten van het bosschage komen we via een stukje grasland bij het golfterrein van dit bijzondere stadsdeel van 's-Hertogenbosch; de Haverleij (225 ha) met zijn kastelen en zijn 18 holes golfbaan. Tot 1972 dacht de Gemeente 's-Hertogenbosch nog om dit gebied tot industriegebied te ontwikkelen.

Echter men kwam hierop terug en er werd onderzocht op welke wijze men gehoor kon geven aan de toenemende vraag naar woningen en tevens het aantrekken van welgestelde bewoners.

Als stedenbouwkundig architect kwam Sjoert Soeters met het woeste plan om, uitgaande van het principe van een landgoed, verspreid over het terrein losstaande verschillende bouwblokken onder te brengen. De bouwblokken elk met een eigen ontwerp in de vorm van een kasteel met appartementen rond een binnenplaats omgeven door een "gracht". Voor elk kasteel werd een eigen architect aangetrokken met het verzoek om een min of meer middeleeuws element aan het ontwerp toe te voegen.

Er zijn op deze wijze een tiental "kastelen", door zowel Nederlandse als buitenlandse architecten, ontstaan. De bouw begon in 2000 en zou slechts enkele jaren duren. Door o.a. de crisis in de bouw heeft het zo'n 25 jaar geduurd en is het laatste bouwblok eind vorig jaar pas opgeleverd.

Wij komen aan bij ons eerste kasteel; Zwaenenstede (2002), dit ligt te midden van het golfterrein en is omringd door een grote waterplas. Het meest opvallend zijn de hoge torens op de hoeken, twee onder

één kap woningen met elk 6 woonlagen! Na een rondje over het binnen terrein, met hier en daar een doorkijkje over het golfterrein, verlaten we het kasteel en vervolgen ons pad over het golfterrein. We passeren het clubgebouw van de golfclub en zien vooral de buitengevel welke is opgebouwd uit grote en kleine soort rotsblokken, die als een heel groot puzzelstuk in elkaar zijn gepast. Een bijzonder stukje metselwerk uitgevoerd door Portugezen.

Het tweede kasteel is Slot Haverleij (2005), dit is het grootste wooncomplex en is gebouwd als een soort vestingstad, gevormd door de stadsmuur (muurhuizen) en de hierbinnen gelegen woningen. Bij dit slot zijn meerdere architecten betrokken geweest, hetgeen ook te herkennen is aan de vormgeving en het afwerkingsniveau van de verschillende bouwblokken.

Na een klein rondje door het Slot en een bruggetje over de denkbeeldige gracht, belanden we via een stukje natuur bij ons derde kasteel; Heesterburgh (2022), dit vrij nieuwe kasteel is meer gevormd als een klein dorpje met een eigen kasteeltje. Het spreekt de meeste wandelaars wel aan.

Even verderop komen we via een stukje grasland, gelegen langs de Maasdijk, aan bij het vierde kasteel; Oeverhuyze (2023). Dit is het laatst gebouwde kasteel en is eveneens gevormd als een klein dorpje met een eigen kasteel. De detaillering en het afwerkingsniveau van de woningen en het als kasteeltje vormgegeven appartementencomplex roept bewondering op. Een heel mooi complex.

We vervolgen onze wandeling via de Maasdijk, met zicht op de Maas waarop de verschillende plezierjachten en nostalgische vissersbootjes langs komen varen. We komen na zo'n 8,5 km aan bij ons lunchadres, Het Veerhuis in Bokhoven. Het weer is prachtig, dus er wordt gekozen om de lunch op het terras te gebruiken. We worden als kasteelvrouwen en kasteelheren ontvangen waarbij de terrasbanken worden voorzien van zachte kussens. Het gebruikelijke worstenbroodje ontbreekt niet en ook de donativo koker gaat weer rond.

Na de pauze een stukje terug op de route langs de Maasdijk en verderop een stukje de polder in. Zo zag het er hier tot 2000 overal uit, één groot poldergebied. Na het polderweggetje met zijn knotwilgen komen we aan de achterkant van ons vijfde kasteel; Beeckendael (2017). Een heel ander kasteel, de architect hiervan werd geïnspireerd door de tempels van de Inca's. Het materiaal (beton) en het vervuilde aanzicht ervan roept bij de wandelaars vragen op, het lijkt meer een kantoorgebouw dan een kasteel. Een duidelijk afwijkend concept. Ook de verhoogd gelegen grote, geheel verharde, binnenplaats (parkeerdek) met slechts één boom had volgens velen wat anders gemogen.

Via de mooi in het groen gelegen wandelpaden en een stukje via het fietspad, komen bij ons zesde kasteel; Leliënhuize (2006). Wellicht het meest verrassende bouwwerk voor ons allen, een complex met allerlei details die doen denken aan een kasteel uit de middeleeuwen. Mooi gevarieerd metselwerk, gelegen binnen een soort gracht compleet met een poortgebouw. We lopen over de binnenplaats en via de trappen komen we bij een lager gelegen groenstrook die de buitenste bouwring afscheid van de bouwring rond de binnenplaats. Bij het verlaten van het binnenterrein gaan we via trappen over het pad, wat gelegen is direct tussen de gracht en de buitengevel van het complex. Vol bewondering wordt nog even omgekeken naar dit bijzondere bouwwerk.

Weer een klein stukje via een wandelpad naderen we het eerst gebouwde kasteel, voor ons nummer zeven; Velderwoude (2001). Zeker na het bezoek van het vorige kasteel is dit kasteel sober te noemen. Dit kasteel is in januari van dit jaar geteisterd door een felle brand in de parkeerkelder. De zwartgeblakerde gevels en de bouwhekken rond een deel van het gebouw duiden aan dat het nog niet allemaal opgelost is.

Via een ietwat drassig grasveld steken we door naar ons achtste kasteel; Wuyvenhaerd (2003).

Dit gebouw ligt geheel rondom in het water, er zijn wat gevelornamenten aangebracht die de indruk van een kasteel moeten wekken. Het binnenterrein doet dienst als parkeerplaats.

De twee kastelen die we niet hebben bezocht zijn Daliënwaard (2006) en Holterveste (2007), deze zijn allebei gelegen binnen het golfterrein. Mocht je in de buurt zijn, wat let je om er eens de oprijlaan op te wandelen of te fietsen en een kijkje te nemen.

Wij verlaten de Haverleij en gaan weer het bosschage in langs het Engelermeer. De verwachte grazers, een kudde grote geiten, zijn er vandaag niet en aangekomen bij de wand voor de oeverzwaluwen hebben we ook hier geen geluk. De wand is overwoekerd door plantengroei, de nesten zijn uit het zicht.

Niettemin het pad leidt ons tussen het groen door, met opnieuw veel lekkere bramen, terug naar de parkeerplaats, na zo'n 17 km gewandeld te hebben zijn we weer bij onze auto's.

Het was een mooie wandeldag met prachtig weer en zeer geïnteresseerde wandelaars.

Henk van Grunsven.

